

РІЧЕННЯ
ХV
ЗІЗДУ
ПАРТІІ
ВІДКИТА!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ, МІСЦЕВКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р. № 8 (1382). 29 ЛЮТОГО 1980 РОКУ. Виходить щотижні.

По-ленинськи вчимося комунізму, будуємо комунізм

ДЖЕРЕЛО РЕВОЛЮЦІЙНОГО НАТХНЕННЯ

22 лютого Ленінським уроком «По-ленинськи вчимося комунізму, будуємо комунізм» розпочалась повірка в комсомольських організаціях нашого університету.

Ленінські уроки пройшли в багатьох комсомольських організаціях. 29 лютого вони завершаться в групах I курсу фізичного факультету, окремих організаціях співробітників.

Для молоді джерелом революційного натхнення завжди були і будуть ідеї великого Леніна, його праця «Завдання революційної молоді», «Чергові завдання Радянської влади», промова на III з'їзді комсомолу. На уроках комсомольці знову звернулись до ленінської теоретичної спадщини, документів партії, праць Л. І. Брежнєва. На них йшла ділова розмова про справи в групі і на курсі, про те, як на ділі виконується ленінське розуміння групи, як ударної, яка проявляє свою ініціативу, свій почин, про місце кожного члена групи, курсу в боротьбі за підвищення якості знань і посилення трудової і суспільної дисципліни.

Програмою діяльності комсомольських організацій за гідну зустріч ленінського ювілею стала постанова ЦК КПРС «Про 110-у річницю з дня народження Володимира Ілліча Леніна». Про це говорив секретар комсомольської організації I курсу історичного факультету В. Спринсян, студентка II курсу хімічного факультету О. Ратушна, секретар комсомольської організації юридичного факультету В. Мандрик та інші.

Емоційним доповненням Ленінського уроку були виступи ветеранів партії, війни, комсомолу, про що розповідається у сьогоднішній підбірці матеріалів першої сторінки газети.

Завершились уроки, як правило, прийнят-

тям рішень за гідну зустріч славного ювілею вождя. Це і проведення ленінського суботника, і читання лекцій з єдиною тематикою «Справа Леніна живе й перемагає», і конкурс газет на краще висвітлення підсумків уроку. А в I групі підготовчого відділення після виступу ветерана війни, наставника молоді Олександра Даниловича Шевченка учасники уроку додали у своєму рішенні ще один пункт — провести екскурсію на канатний завод, де працює передовик виробництва...

Надовго залишатись в пам'яті студентів уроки в ім'я бойової слави університету, в музеї морського флоту СРСР, краснавчуому музеї, музеї Червонограпорного Одеського військового округу. Більше ж 15 груп і курсів провели уроки за межами своїх факультетів. Перед студентами і молодими співробітниками виступило більше 30 ветеранів.

У ленінських уроках взяли участь куратори, представники партійних, профспілкових і комсомольських органів. Для прикладу, 25 лютого комітетом ЛКСМУ проводився єдиний політдень. Майже всі члени комітету в цей день були в тій чи іншій комсомольській організації.

Проведення первого політдня комітетом ЛКСМУ університету відкрило нові можливості для організаційного зміцнення і удосконалення діяльності вузівського комсомолу, посилення впливу на місцях і підвищення боєздатності первинних ланок комсомолу — груп.

Ленінський урок завершено. Почалась ленінська повірка. Справа часті кожного комсомольця, кожної групи — вчитися по-ленинськи, працювати по-комуністичному, стверджувати вірність ленінським заповітам, відданість справі партії.

Іде Ленінський урок в одній із учбових груп. Студентка I курсу механіко-математичного факультету Л. Козіна звітує перед товаришами про виконання особистого комплекского плану.

Фото. В. Правдухіна.

Організація удесятиряє сили

25 лютого в кімнаті бойової слави університету пройшли Ленінські уроки комсомольці I курсу історичного факультету.

Комсомольці говорили про стан справ у комсомольській організації курсу. Зокрема, на досягненнях і проблемах груп і курсу зупинилась у своєму виступі Т. Нех, член атестаційної комісії по здачі Ленінського залику.

У істориків I курсу успіх багато, але зупиняється на досянутому вони не зираються. Комсомольці завірili, що докладуть сил, знайдуть резерви, щоб гідно зустріти славний ювілей — 110-у

річницю з дня народження В. І. Леніна.

Про славні бойові і трудові традиції комсомолу, про значимість і актуальність праць В. І. Леніна говорили у своїх виступах Є. Євсєєва, Т. Власова, А. Динькова.

Емоційного запалу, урочистості надала уроку участь уньому ветеранів війни і праці, комсомольців 30-х років: капітана III рангу Д. П. Шапака, учасника Одеського підпілля К. К. Петровського, полковника у відставці Т. Г. Мигицька.

Ленінський урок закінчено, Ленінська повірка продовжується.

О. ЛІСЕНКО.

З великою засікавленістю

У ці дні в комсомольських організаціях нашої країни проходить Ленінський урок на тему: «По-ленинськи вчимося комунізму, будуємо комунізм».

Комсомольці 3-ї групи I курсу юридичного факультету з великим бажанням прийшли на Ленінський урок.

З доповіддю виступили студенти Коваленко та Чернов. В обговоренні порядку денного брали участь комсомольці Верховець і Ярош. Потім студенти поклали квіти до пам'ятника В. І. Леніну і відвідали музей.

В. КОЛІСНИЧЕНКО,
студент I курсу
юридичного факультету.

Буде жити в наших серцях

На II курсі хімічного факультету Ленінський урок розпочався з відвідин музею морського флоту СРСР, де студенти ознайомились зі славною історією його розвитку. 26 лютого відбулась зустріч з ветеранами комсомолу і Великої Вітчизняної війни.

Цікавою була розповідь учасника геройчної оборони Ленінграда — М. Ф. Іванова. Він розповів про створення Червоної Армії.

О. РАТУШНА,
студентка II курсу
хімічного факультету.

Комсомол і сьогодні є ленінська ударна бригада, десятки мільйонів членів якої, молодих ентузіастів, вершать великі діла

Л. І. БРЕЖНЕВ.

Ілліча Леніна». З захопленням зустріли студенти музично-поетичну ленінську сторінку, підготовлену студентами Є групи. У цій невеличкій виставі, яку підготувала Тетяна Петрова, ми намагались розкрити образ В. І. Леніна як воїдя і людини.

Незабутні враження залишилися у комсомольців нашого курсу від виступу кремлівського курсанта, генерал-майора у відставці, ветерана громадянської і Великої Вітчизняної війн, члена комсомолу з 1920 року, члена КПРС з 1924 року Пилипа Пилиповича Повіткіна. Він розповів про свою легендарну молодість, про свої зустрічі з В. І. Леніним.

Ленінський урок надовго запам'ятається всім, хто брав участь у його проведенні, запалить на нові успіхи у навчанні і громадській роботі.

В. ЯВНИК,
студент I курсу
механіко-математичного
факультету.

ЗАПАМ'ЯТАЄТЬСЯ НАДОВГО

У цьому році вся наша країна, все прогресивне людство буде відзначати величезну дату — 110-у річницю з дня народження В. І. Леніна. Зростає трудовий підйом, радянські люди намагаються підійти до цієї знаменної події з новими успіхами.

Студенти механіко-математичного факультету активно включились до загальноуніверситетського руху, присвяченого гідні зустрічі славного ювілею. 25 лютого на I курсі механіко-математичного факультету (відділення прикладної математики) відбувся Ленінський урок, у підготовці якого брали участь студенти всіх 4-х груп. З великою увагою вислухали комсомольці виступи представників 7, 8 і 9 груп, які ретельно проаналізували такі праці В. І. Леніна, як «Завдання революційної молоді», «Завдання Спілок молоді».

Також заслухали доповідь, присвячену постанові ЦК КПРС «Про 110-річницю з дня народження Володимира Володимира

студента.

В обговоренні питань поряд з нашими комсомольцями брав активну участь Шевченко Олександр Данилович, ветеран війни і праці. Олександр Данилович цікаво розповів про справи комсомольців 30-х років.

Потім група продовжила Ленінський урок у музеї Військово-Морського Флоту, де ознаїмилась з експонатами бойової слави моряків. Тут же, у музеї, було зачитано проект рішення ленінського уроку «По-ленинськи вчимося комунізму, будуємо комунізм».

В. ЛЕЩУК,
комсорт І групи
підготовчого відділення.

Багато залежить

На Ленінському уроці I курсу геологічного відділення геолого-географічного факультету були обговорені твори В. І. Леніна «Чергові завдання Радянської влади», «Завдання Спілок молоді».

Активну участь в обговоренні праць взяли Ю. Лежава, Є. Шапошников. Вони вказали на неzmінну цінність ленінської ідеально-теоретичної спадщини.

На Ленінський урок був запрошений ветеран університету Є. М. Анастасьев. Ленінський урок пройшов цікаво, активно виступали студенти.

У той же день відбувся Ленінський урок на IV курсі геологічного відділення факуль

тету. В обговоренні праць В. І. Леніна брали участь студенти Л. Грамова, М. Вельзер, Н. Смірнова, але не всі присутні підготувались до уроку. На не належному рівні була й активність. Не змогли члени комсомольського бюро запросити на урок ветеранів праці, війни.

Чимало ще буде заходів, присвячених 110-й річниці з дня народження В. І. Леніна, і комсомольській організації IV курсу геологічного відділення факультету необхідно більш старанно готовуватись до їх проведення.

О. БАБІХІН,
член комсомольського бюро
геолого-географічного
факультету.

Роздуми куратора

Запрошення до розмови

Давно хвилює розмова про зміст і стиль кураторської роботи. Як краще спрямувати зусилля, щоб якнайбільше сприяти становленню колективу в групі, вихованню самостійності і відповідальності кожного комсомольця; вихованню жадоби до знань і творчого неспокою? Що і як враховувати на перших і ста-рих курсах? Які резерви на цій відповідальній ділянці не використовуються і куратором, і колективом групи?

За п'ячима студентів 4-ї групи (майбутніх викладачів російської мови як іноземної) — три семестри. Два семестри з приємністю працювали студентами я один семестр — доцент В. Ф. Шишов. Зараз після тривалої відпустки повернувся до улюбленої роботи. В цілому труда в успіхи в групі непогані. Так, після третього зимового семестру у нас три відмінники (Е. Агенідзе, О. Гончарова, М. Нагаєв). Грунтovні знання з усіх чотирьох іспитів виявили студенти М. Кондратьєва, В. Рознятовський, І. Банделюк, О. Велюта, В. Швіц, І. Карпенко, І. Качан, С. Тьюсов, В. Рибалченко й інші. Всього ж у групі — 16 студентів. На всю групу після чотирьох екзаменів — три задовільні оцінки. Звичайно, ми радімо за успіхи групи.

Разом з тим не можемо не сказати того, що хвилює. Для нас безсумнівно: в групі могло б не бути посередніх знань, більше могло бути відмінників і відмінних оцінок, коли б усі студенти працювали

ли більш цілеспрямовано, ритмічно, щоденно і з повною віддачею. Майбутня професія студентів нашої групи вимагає особливо широких і глибоких знань, особливо цілеспрямованого громадянського мужніння.

Щодо змісту і форми проведення політгодин напрошується такі роздуми. Найістотніша якісна ознака політгодин — їх оперативність, узагальнення подій і фактів, які матеріалізують пульс нашої країни і планети, зусилля КПРС, братніх комуністичних і робітничих партій, країн соціалістичної співдружності в ім'я миру і прогресу, інтернаціонального обов'язку перед трудящими світу.

У підготовці саме таких політгодин (думаємо, що воно повинні бути домінуючими) студенти проявляють максимум самостійності і творчості, на них, до всього, воно виховують навички пропагандистської майстерності. Адже в руслі тієї або іншої рубрики (міжнародного і внутрішнього життя) треба виділити головне популярно і переконливо його викласти; зацікавити слухачів не лише змістом, але й формою, культурою усного мовлення. Думаємо у зв'язку з висловленням, що було б чепотано, коли б кожен студент якомуга частіше передував у ролі відповідального за підготовку і проведення політгодин. Звичайно, що відповідальних студентів разом з кураторами слід запрошувати на се-

мінари, інструктивні наради.

Великий інтерес виявляють студенти до проблем моральних, опублікованих у газетах і журналах, в тім числі «Новий мир», «Современник», «Юность», «Экран», «Литературная газета»; до проблем науково-технічного прогресу і екологічних. Признаємо, що нам не завжди вдавалося задовільнити ці і інші напрями молодіжних інтересів. Переконані, що максимум зусиль слід спрямовувати на, образно висловлюючись, професійне намагнічення.

Про це свідчить хоча б такий факт. Згадується, як часто у першому семестрі на першому курсі студенти запитували: «А що будемо слухати у другому семестрі?», «А які практики нас чекають?». Деяким з перших днів хотілося дізнатися і про призначення. І все це цілком зрозуміле питання. Не раз ловив себе на думці: треба буде більше і цілеспрямованіше допомагати входженням недавніх десятикласників у нову для них, вузівську атмосферу. Жалкую, наприклад, що не виявилось часу, щоб запросити на політгодину найбільш зосереджених і цілеспрямованих старшокурсників.

Усвідомлюємо, що професійна намагніченість на кожному новому щаблі студентського життя мусить наповнюватися новим змістом. Якщо на першому курсі в центрі нашої уваги були історія університету і факультету, бібліотека і її фонди, — то на другому курсі вирішено основну увагу приділяти участі студентів у наукових гуртках і науково-дослідних групах. Нас цікавить також, як студенти комплектують свої професійні бібліотечки.

Найближчим часом цій темі буде присвячена окрема розмова, студенти поділяться досвідом, а то й покажуть, що йшлося приобрести. Адже є книги, які постійно треба мати майбутньому спеціалістові під руками і працювати над ними з олівцем у руках.

Усім своїм змістом праця куратора з перших днів не віддільна від становлення колективу на засадах творчого і відповідального ставлення до навчання. Важко переоцінити зусилля куратора-наставника у цьому напрямі. В своїй практичній роботі ми, наприклад, намагаємося постійно виявляти в кожного хороши риси і разом з тим вказувати на те, що заважає становленню колективу і вихованню кожного через колектив.

Наприклад, нас не може не хвилювати, деяка пасивність і небажана «цілеспрямованість» окремих студентів. Є такі товариші, які максимально напружаються і перенапружаються у дні сесій і не виправдано розслаблюються під час трудових семестрових буднів. Названий стиль вкрай негативно впливає на групу. Чому б і мені не розслабитися, не розмагнітитися? — думаю більш зосереджені. А в результаті ось що буде...

Три семестри я вислуховую відповіді багатьох студентів на іспитах. Помічаю зростання кожного. Підказую, на що слід звернути особливу увагу в подальшому. Співпереживаю з багатьма і змістовними, і гарно викладеними відповідями, що засвідчують творче мислення, глибоку методологічну і теоретичну основу. І все ж відчуваю і переживаю: відповіді багатьох могли б бути ще кращими, ще змістовнішими і

переконливішими. Задумуюся, чому це так? В чим причина?

Створюється враження, що молоді колеги і вихованці не використовують усіх своїх можливостей; далеко не всі усвідомлюють, наскільки присяно мати творчі знання, в яких виявляється і широта погляду, і оригінальність викладу, наскільки нелегко говорити коротко, невимушені і дохідливо. Відчуваю, що деякі ще вчать «від» і «до», не приводять своїх знань по курсу у струнку і повнокровно.

На нашу думку, згадані питання мусять постійно переважати в центрі уваги комсомольського активу, комсомольської групи. Виховання в колективі і через колектив — невіддільне не лише від системи політгодин, бесід і заходів, але і від системи групових комсомольських зборів. Ясна річ, під час їх проведення і підготовки куратор нерідко виступатиме і в ролі наставника, і в ролі арбітра.

За три семестри, що пройшли, а точніше проміянули, я зрісся з інтересами групи, з приемністю зустрічаючися із кожним зокрема, із групою в цілому. Все було нами пережито. І радоші першої стипендії, і першої відмінної оцінки; і почуття гордості за змістовну газету з фотомонтажом, і перші виступи на науковій студентській конференції. Під час іспитів і залишків, як правило всі переживали за товаришів.

Однак не привоюємо: були і переживаються прикроці, хвилини нічим не виправданіх переживань. Особливо хвилює деяка душевна глухота, невміння настроїти себе на співпереживання воїтину людські, товариські. Не забу-

БОЙОВА ПРОГРАМА ДІЯЛЬНОСТІ

КОМСОМОЛУ

майже кожен третій продемонстрував відмінні знання. Але з іншого боку, майже кожен п'ятий із них, хто склав іспит з історії КПРС, отримав «задовільно», а 14 студентів — «нездовільно». І це тільки з однієї суспільної дисципліни! Ще більш коливання побачимо, коли проаналізуємо результати іспиту з історії КПРС по факультетах, бібліотека і її фонди, — то на другому курсі вирішено основну увагу приділяти участі студентів у наукових гуртках і науково-дослідних групах. Нас цікавить також, як студенти комплектують свої професійні бібліотечки.

По партійному принципу комсомольську позицію зайняла студентка I курсу біологічного факультету Олена Кондрюк, яка заявила у факультетській стінниці, що не повинно бути «задовільних» оцінок з суспільних дисциплін, мови про «нездовільні» оцінки не може бути. Сьогодні студент — завтра керівник колективу, вихователь, політичний боєць партії. Ось від цього треба виходити при оцінці наслідків іспиту з історії КПРС. На останньому засіданні комітету комсомолу, присвяченому підсумкам зимової сесії, говорилося: «До оцінки комсомольця з суспільних дисциплін необхідно підходити особливо, тому що це оцінка (при всій її відносності) і його політичних якостей. Кожен випадок отримання «нездовільної» оцінки комсомольцем повинен стати предметом конкретної розмови на засіданні комсомольських бібліотек і факультетських учбово-виховних комісій. Необхідно розібратися у причинах і надати ділову допомогу таким комсомольцям».

Г. ГРЕБЕННИК, зам. секретаря комітету комсомолу.

(Закінчення в слідуючому номері).

В КОМІТЕТИ

На черговому засіданні комітету комсомолу були розглянуті слідуючі питання:

1. Про підсумки зимової екзаменаційної сесії і завдання комсомольських бібліотек і факультетів з підвищенням якості знань студентів, про що говорять підсумки зимової сесії 1980 року. Так, порівняно з минулим роком, процент успішності підвищився на історичному факультеті — з 97,1% до 98,6%, на біологічному — з 91,6% до 96,9%, на фізичному — з 84,0% до 90,5%, на філологічному — з 95,9% до 97,1%.

2. Інформація про підготовку комсомольських організацій університету до проведення Ленінської повірки. Про роботу комісії з ГПА учасників Ленінського заліку «Рішення ХХV з'їзду КПРС — в життя» на I—V курсах історичного факультету (доповідач Г. Антиленко).

3. Інформація секретаря комсомольської організації фізичного факультету В. Вельможко про роботу комсомольського бібліотеки з реалізацією критичних зауважень, висловлених на звітно-виборчих комсомольських зборах.

4. Про доставку газет і журналів у гуртожитки університету (доповідач І. Банделюк, Л. Сердюк).

5. Про інтернаціональне виховання студентів і стан якості успішності серед іноземних студентів (доповідач О. Штокало).

КОМСОМОЛУ

По першому питанню виступив М. Мілевич. Було відмічено, що комсомольськими бібліотеками разом з УВК і деканатами проведена велика підготовча робота з підвищенням навчально-трудової дисципліни і поліпшенням якості знань студентів, про що говорять підсумки зимової сесії 1980 року. Так, порівняно з минулим роком, процент успішності підвищився на історичному факультеті — з 97,1% до 98,6%, на біологічному — з 91,6% до 96,9%, на фізичному — з 84,0% до 90,5%, на філологічному — з 95,9% до 97,1%.

Була звернена увага на успішність комсомольського активу університету. В цілому наслідки сесії радують. Але окрім активістів з хімічного, геолого-географічного та ін. факультетів, мають незадовільні оцінки.

Комітет комсомолу відмітив упущення в роботі і УВК, і академсекторів курсів і груп, які ще не стали центрами учбово-трудового виховання і дисципліни.

Г. БОРИСЕНКО, член комітету комсомолу ОДУ.

Організації ДТСААФ — почесна грамота

Первинна організація ДТСААФ нашого університету веде велику роботу з військово-патріотичного виховання студентської молоді. Вже багато років успішно діють різноманітні гуртки. Нещодавно, наприклад, студенти ряду курсів змагалися із стрілецького спорту. Зі сма-ком оформленим багаточисленними стенди, в різні діючі макети, які допомагають на практичних заняттях.

Важливо підкреслити те, що обладнання постійно об-

новлюється, вдосконалюється. І в це велику працю, внахідливість вкладає заслужений рационалізатор УРСР Геннадій Миколайович Ахломов.

Нещодавно Центральний Комітет ДТСААФ вручив первинній організації ДТСААФ нашого університету почесну грамоту за велику масовість змагань VII літньої спартакіади народів СРСР з військово-технічних видів спорту 1977—1978 рр.

29 лютого 1980 р.

вається: домовиця, буває, зі студентами про дуже потрібний для них захід, а вони вільзми — і підведуть. Пообіцяють, не зрозуміло вашого душевного творчого пориву — підведуть. Не раз доводилось червоні і перед запрошеннями в групу.

Ще не всі студенти суміли максимально настроїти себе на самоконтроль і самовиховання. Не створюють можливості порадити з приводу хocha б невеличкими перемог над своїми вадами. До речі, даються вони нелегко і є не величкими, а великими. І досі уже на другому курсі один не може заставити себе рано встати і встигнути на першу пару, інший не встигає поспішно відійти на першій парі, іде не в формі. Третій обіграє себе від перенапруження, що інший не може утриматись від розмов під час лекції. Не всі ще студенти уявляють, як багато зусиль витрачають викладачі перед зустріччю з ними на лекціях і практичних заняттях і іспитах. «Пчасті, коли тебе розуміють», — мудро сказав один десятилітник. І велике нещастя для наставника, коли молода людина розуміє лише себе. Коли вона легко може образити товариша, чи викладача своєю поведінкою, необачним словом; коли вона зневажає нелегкий труд прибиральниць або тих, хто виготовував парту чи стільці.

Наведемо лише окремі приклади. Після іспиту не раз заходиш злополучні «шпори», а також... порвані підручники і часто не свої, а бібліотечні. Після занять не раз заходиш в накурену аудиторію, де під партами можна знайти і недогарки, і недогризки. Трапляється і так:

заглянеш в аудиторію, а студент сидить на тому місці, де треба писати, а ноги кладе на місце, де треба сидіти. Дуже ранить все це нас, кураторів, усіх викладачів, усіх вихованих студентів. Прикро, що в таких і подібних ситуаціях мало хто догається застерегти. На жаль, це зауваження справедливе і в адресу активу.

Глибоко схвилювало якось на першому курсі і таке. Підходжу до активу, прошу зробити в групі об'єму про захід, який спільно намітили, а у відповіді чую: «Скажіть, будь ласка, про це самі, вас послухають». Сильно задумався після цього. Ще раз зважив, що є ершопричиною такого незвичного прохання. Можливо, подумав, те, що на практиці з мене, куратора, за всі справи в групі питаюти і на кафедрі, і на засіданні партгрупи, і на раді факультету. І далеко не завжди питати комсомольське бюро з комсорга, з членів бюро. Не так часто вони звітують за доручену справу. Важаємо, що з порушеного питання є над чим подумати комітету комсомолу університету.

Хочу, щоб мене правильно зрозуміли. Кураторові приємно допомагати, застерігати наставляти (коли треба і з кого треба вимагати), але тільки не підмінити роботу комсорга старости, профорга, комсомольського бюро. До всього ми свідомі того, наскільки складно це вихованню самостійності і почуття обов'язку.

В. Д. ДРОЗДОВСЬКИЙ,
доцент, куратор IV групи
II курсу російського від-
ділення філологічного фа-
культету.

НИХО НЕ ЗАБУТИЙ, НІЩО НЕ ЗАБУТЕ

В ІМ'Я ЖИТТЯ НА ЗЕМЛІ

Під таким девізом на днях у гуртожитку № 1 пройшла зустріч ветеранів Великої Вітчизняної війни: гвардії полковника запасу Іванова Михаїла Федоровича і гвардії сержанта запасу Харлампієва Дмитра Дмитровича зі студентами. Зустріч була присвячена 62-ї річниці заснування Радянських Збройних Сил і пройшла в дуже теплій, душевній обстановці.

Багато про події минулого війни почули в цей вечір мешканці гуртожитку. Особливо вразила всіх розповідь тов. Іванова М. Ф. про героїзм радянських людей, які захищали колиску Жовтневої революції — місто Ленінград на крихітному «п'ятачку», який отримав назву — плацдарм Невська Дубравка.

У важких умовах зими 1941—1942 років, голодні, погано озброєні (бувало, що

на добу на одну гармату приходився один снаряд), повністю відрізані від головних сил Радянської Армії, поранені, але, не залишаючи поля бою, радянські воїни з героїчною стійкістю відбивали атаки озвіріліх, до зубів озброєних гітлерівських дивізій.

Фашисти не могли зрозуміти, звідки радянські солдати, опухлі, на slabих від голоду ногах, брали сили, щоб відбивати їх наступ. Так, вони не могли зрозуміти силу духу радянського солдата, який насмерть стояв біля стін міста Леніна.

Але знали захисники Невської Дубравки, що за їх спинами, у Ленінграді, героїчні його жителі, отримуючи від 140 до 200 грамів сурогатного хліба на добу, у ходіних, неопалюваних це-

колектив Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова поніс важку втрату — 16 лютого на 70-му році життя помер професор кафедри теплофізики доктор фізико-математичних наук ФЕДОСЕЄВ Валеріан Олександрович, член КПРС з 1942 року.

Вчений, комуніст В. О. Федосеєв пройшов великий життєві шляхи. Свою науково-педагогічну діяльність Валеріан Олександрович розпочав з 17 років у радіофізичній лабораторії у місті Саратові.

Незабаром визначились його наукові інтереси і вже в 22 роки він очолив Ашхабадський інститут дощу, який пізніше став філіалом Ленінградського інституту метеорології. У ті роки він провів одним з перших у світі експерименти з штучної дії на дощові хмарі.

У роки Великої Вітчизняної війни наукова діяльність В. О. Федосеєва була спрямована на використання місцевої сировини для потреб оборони країни.

З 1944 року В. О. Федосеєв працює в Одеському державному університеті, займає постійно посади доцента, заступника директора НДІ Фізики, завідуючого кафедрою теплофізики і наукового керівника Проблемної лабораторії фізики аеродисперсійних систем. У 1961 році В. О. Федосеєв захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора фізико-математичних наук.

Майже 10 років В. О. Федосеєв займав посаду проректора з наукової роботи.

ПРОФЕСОР ФЕДОСЕЄВ ВАЛЕРІАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ

паровування, горіння і газової динаміки дисперсійних систем.

Заслуги професора В. О. Федосеєва визнані науковою громадськістю країни. Він був членом редколегії «Колоїдного журналу» АН СРСР, членом багатьох авторитетних наукових рад, у тому числі Ради з проблеми «Теоретичні основи процесу горіння» АН СРСР, наукової Ради з фізико-хімічної механіки і колайдної хімії АН СРСР, наукових рад АН УРСР.

В. О. Федосеєв був автором більш як 200 наукових праць.

В. О. Федосеєв вів велику педагогічну роботу на фізичному факультеті. Ним підготовлено 25 кандидатів наук, які працюють в учбових і наукових організаціях нашого міста і за його межами.

Заслуги В. О. Федосеєва відзначенні урядовими нагородами — орденом Трудового Червоного Прапора і медалями.

Пам'ять про професора В. О. Федосеєва — вченого, комуніста, вчителя назавжди збережеться в серцях його учнів, соратників, друзів.

Група товарищів.

Дубравки.

Тов. Харлампієв Д. Д. розповів про той моральний дух, який був невід'ємною рисою радянських солдат у роки Великої Вітчизняної війни і який вони (захисники Ленінграда) зберегли у, здавалось би, найважчих умовах блокади. Навіть дні народження відзначались на передовій, тільки в подарунок імениннику кожен з його товаришів віддавав один патрон. Велика ціна була цьому подарунку в умовах гострого «голоду» на босприпаси. Важко було захисникам Ленінграда, але тим міцнішою ставала їх ненависть до ворога. Все витримав радянський солдат і не тільки витримав, але й переміг.

Хвілюючими були спогади тов. Харлампієва Д. Д., який перед початком війни служив на Західному кордоні СРСР, про тяжій бой, з якими провівши від початку війни у квартирі після перших боїв з фашистськими полчищами, щоб з'єднатися з головними силами Радянської Армії. Цей шлях привів прикорченим морозом тіла по обидвох боках і, тільки відігрівши їх, розігнув, загорнув у

ком скотарства та використанням домашніх тварин у виробничій та громадській діяльності людини. Так, спочатку кочовики своє майно, власність перевозили на в'ючних тваринах-верблюдах, осликів, а потім — на возах. Звідси слово товар стало вживатись у значенні обоз.

Під час стоянок все майно його власники оточували, обгороджували возами, щоб перешкодити ворогам-нападникам легко оволодіти добром, майном. Звідси місце стоянки, оточене й укріплене воюми, стали називати табір. І нарешті, з розвитком міною, а потім і грошової торгівлі свого товара, тобто скота, стало вживатись і в значенні як «предмет обміну, купівлі продажу».

У цих значеннях слово товар із тюркських мов було запозичене в мову праслов'янську, з якої згодом, в епоху Київської Русі, воно було успадковане в більшості наведених значень і в дав-

чать пам'ятки письменства, слово друг стало вживатись ще в значенні «прибічник, супутник, близька, довірена особа, приятель», тобто особа, яка приймає товари на збереження в притуліще — камери скову.

В українській мові слова товариш, друг, приятель стали вживатись у XVII ст. як синоніми, що й зареєстровано в «Лексиконі словеноруськім» П. Беренди та інші.

Після Жовтня в сучасних російській та українській мовах слова товариш, товариш можуть вживатись ще й у таких значеннях: 1) людина, ідейно звязана з іншими людьми, яка разом із ними бере участь у спільній боротьбі; однодумець, соратник; 2) людина нового соціалістичного суспільства, гражданин, громадянин СРСР.

А. А. МОСКАЛЕНКО, доцент.

СЛОВО ПРО СЛОВО

ТОВАР. ТОВАРИШ

Слова товар, товариш в нашій епохі широко вживані в сучасних російській та українській мовах. З ними громадяни нашої країни зустрічаються щодня і на сторінках періодичної преси, і в передачах по радіо, телебаченню, і в розмовах між собою. Та, незважаючи на це, далеко не всі громадяни цікавилися біографією, історією цих слів. А біографія, історія, їх, безумовно, варта уваги широких кіл нашого суспільства. Розповімо її.

Слова товар, товариш у наших мовах різni за своїм значенням. Так, слово товар у літературній мові переважно вживается в значенні — «призначений для обміну чи продажу продукт праці», а слово товариш — переважно в значенні: «людина, яка спільно з ким-небудь виконує

якесь справу, бере участь у якихось діях та заходах; спільник». Та ці різні за своїм значенням слова генетично з'язані між собою, вони, об разно кажучи, кревні родичі. А породичалися ці слова так.

Слова товар, товариш, з'явилися і були поширені в мовах тюркських племен: предків сучасних узбеків, казахів, башкирів, туркменів, турків тощо. У тюркських мовах слово товар могло вживатись у таких значеннях: 1) народжена істота, тварина; 2) скот — домашні в'ючні тварини та велика рогата худоба; 3) майно, добро, власність; 4) обоз, табір, загорода з возів; 5) товар, як предмет обміну, купівлі й продажу.

Наведені значення слова товар були зв'язані з розвит-

Людина — саме чудове творіння природи

(До 100-річчя з дня народження М. С. САРЬЯНА).

Творчість народного художника СРСР, Героя Соціалістичної Праці Мартіроса Серкійовича САРЬЯНА (1880—1972) відігравала велику роль у формуванні сучасного мистецтва. Художник завоював широке визнання і як чудовий пейзажист — співець Вірменії, і як чудовий майстер портретів, театрально-декоративного живопису і мальовничого натюрморту. Близькість з народом і вірність реалізму, були основними принципами його яскравого мистецтва. Творіння художника, пов'язані з віковими традиціями рідного народу, живо передають почуття реальної краси світу, розкривають душевні багатства людини. Вони глибоко національні. Його живопис — прекрасна поетична поєктія про Вірменію — її чаруючу природу, людей-творців. Своє рідність творчої манери художника — в яскравій емоціональності, епічній широті, чіткості ритмічного ладу, монументальній декоративності. Його творам притаманні дзвінкі, мовби наповнені сонcem фарби, великі коловорів узагальнення. Вони за-

хоплюють глядача, радісним, бурхливим почуттям життя. Сонячний колір живопису Сар'яна — основа всієї його філософської концепції, прославляючої життя. Почуття дорогоцінності людини і природи, їх величі пронизує твори художника на протязі всієї творчості. Значення оптимістичної, життєверджуючої творчості Сар'яна виходить далеко за межі вірменського мистецтва... Вона — одна з кращих досягнень культури радянського народу, частина скарбниці світової культури.

ЦИФРИ І ФАНТИ

Мартірос Серкійович Сар'ян народився 28 (16) лютого 1880 р. у Нахічевані-на-Дону.

У 1897—1904 рр. Сар'ян навчався у Московському училищі живопису, скульптури і архітектури, де у 1902—1904 рр. підвищував свою майстерність у В. А. Сєрова і Н. А. Коровіна.

Закінчивши училище, Сар'ян працював у Москві, уважно вивчав французький живопис XIX — по-

чатку ХХ століття. У цей час його картини демонструвались на виставках «Голуба троянда», «Спілка російських художників», «Світ мистецтва», «Чотири мистецтва».

Велику роль у формуванні живописної мови Сар'яна відіграли його подорожі до Єгипту, Ірану, Туреччини в 1910—1913 рр. Роботи, зроблені на Сході, стали новаторськими за своїм характером і значним етапом не тільки в творчості художника, але і в розвитку образотворчого мистецтва початку ХХ ст. Такі як «Фруктовий крамниця в Константинополі», «Нічний пейзаж», «Египет», «Константинополь. Вулиця. Полудень», «Фінікова пальма. Єгипет».

У 1921 р. Сар'ян перебрався до Вірменії і з цих пір головною темою його творчості стало життя Вірменії, її люди і природа.

У 1924 р. Сар'ян брав участь у міжнародній виставці в Венеції. У 1926—1928 рр. він перебував у Парижі, де відбулась його перша персональна виставка.

У 30-х рр. серед пейзажів Сар'яна помітними для роз-

витку творчої манери художника були «Арагат», «Озеро Севан», «Південна зима».

Значну частину творів Сар'яна складають його натюрморти. Цікавий серед них «Вірменам — бійцям, учасникам Великої Вітчизняної війни. Квіти» (1945 р.).

У 1952—1958 рр. художник працює над циклом картин «Моя Вітчизна», куди ввійшли «Колгосп села Карабіндик у горах Туманана», «Збір бавовни в Арагатській долині», «Арагатська долина із Двіна», «Арагат із Двіна», «Вірменія» і «Бюрокан». У 1961 р. за цей цикл Сар'яну присуджена Ленінська премія.

Пензлю М. С. Сар'яна належить ціла галерея образів видатних людей радянської культури, науки. Широко відомі його портрети поета Є. Чаренца, академіка О. Таманяна, поета А. Ісаакяна, Г. Уланової, академіка Г. Орбелі, композитора А. Хачатуряна, мистецтвознавця А. Ефроса, поетеси Г. Ахматової, композитора А. Бабаджаняна, письменника І. Андronикова, артистки Ц. Мансурової. Найцікавішою стала автопортрети.

Сар'ян — чудовий майстер театральної декорації. Його декорації і одяг до опери «Амадея» А. Спендиарова

в Ереванському театрі опера і балету ім. А. Спендиарова були удостоєні в 1941 році Державної премії. Однією з кращих останніх театральних робіт художника стала робота з оформлення спектаклю «Філумена Мортурено» в театрі імені Євг. Вахтангова.

Наша країна високо оцінила заслуги художника. Уже в 1926 р. йому присвоєно звання народного художника СРСР, у 1965 р. — звання Героя Соціалістичної Праці. Він був нагороджений трьома орденами Леніна.

З 1947 р. Сар'ян був дійсним членом Академії художеств СРСР, з 1956 р. — дійсним членом Академії наук Вірменської РСР. У 1947—1951 рр. він був головою Спілки художників Вірменської РСР.

Художник був великим громадським діячем. У 1959—1972 р. обірався депутатом Верховної Ради Вірменської РСР, у 1950—1958 рр. — депутатом до Верховної Ради СРСР.

М. С. Сар'ян помер у Еревані 5 травня 1972 р.

Твори Мартіроса Сар'яна зібрані з найбільшою повнотою в музеї Сар'яна в Еревані і в Державній картинній галереї Вірменії.

НОВЕ У ПРАВИЛАХ ДОРОЖНОГО РУХУ

З 4 червня 1980 року вступить у силу нова редакція правил дорожнього руху. Вона не має суттєвих змін. Але у зв'язку з введенням нового ГОСТу на знаки у правила введено ряд пунктів, які відповідають вимогам Конвенції про дорожні знаки і сигнали (Відень 1968 р.) і Європейської угоди, яка доповнює цю Конвенцію. (Женева, 1971 р.).

В існуючих правилах парахується 168 пунктів, а в новій редакції їх буде 209. Це збільшення сталося в результаті конкретизації деяких пунктів існуючих правил. Дещо змінилась і нумерація пунктів правил: зараз номер пункту «прив'язано» до розділу.

Що ж нового з'явилось у редакції Правил, які будуть діяти з 1 червня 1980 року?

По-перше, в обов'язки водія включені вимоги не тільки перевіряти справність, але й комплектність транспортного засобу. Враховуючи важливість своєчасного надання медичної допомоги потерпілим при дорожньо-транспортних пригодах, правила вимагають від водіїв при необхідності надавати першу медичну допомогу потерпілим безпосередньо на місці, залучаючи для цього і лікарів-водіїв, автомобілі яких будуть мати розрізновальний знак — квадрат синього кольору з вписаним білим колом, на який нанесено червоний хрест.

Пішоходи при наближенні транспортного засобу, який подає спеціальні світлові сигнали червоного або синього кольору, повинні звільнити проїздку частину або утриматись від переходу.

Розділ: дорожні знаки і їх характеристики перетерпів найбільш суттєвих змін. Стандарт встановлює 7 (сім) груп дорожніх знаків: попереджувальні, приорітету, заборонні, наказові, інформаційно-вказівні, знаки сервісу і додаткової інформації (таблиця).

Номер знака складається із номерів групи, порядково-

го номера в групі, порядкового номера різновиду (при наявності).

Збільшилась також кількість знаків з 96 до 130, що дає більш повну інформацію водію у процесі руху.

Застосування аварійної світлової сигналізації доповнене вимогою включати її при виникненні технічної несправності або хворобливого стану у водія, які вимагають термінової зупинки.

Якщо проїжджа частина дороги розділена на полоси руху дорожньою розміткою, рух транспортних засобів необхідно здійснювати по полосах, наїжджати на переривчаті лінії розмітки дозволяється тільки при перестроюванні.

На дільницях доріг, між перехрестями буде дозволено рух по трамвайніх коліях по-путному напрямку і при інтенсивному русі, якщо зайняті всі полоси проїжденної частини, але не створювати перешкод руху трамваїв.

Заборонено розворот на нерегульованих перехрестях, якщо на пересічній дорозі організовано односторонній рух.

При русі заднім ходом водій (при необхідності) повинен залучити інших осіб для забезпечення безпеки руху.

При зупинці і стоянці водіям заборонено відкривати двері, якщо це загрожує безпеці або створює перешкоди іншим учасникам руху.

При наявності знака «Місце стоянки» легкові автомобілі і мотоцикли необхідно розміщати тільки способом, який вказано на таблиці (7.6.1—7.6.5), якщо така наявність.

На нерегульованих перехрестях водіям забороняється війдіжати на перехрестя, якщо утворився затор. (свогочасні це відноситься тільки до регульованих перехрестів). Заборонено і в'їзд на пішохідний перехід у винадіку затору.

Нову редакцію отримав і розділ «Особливі умови руху». Так, водії, які виїжджають на дорогу з одностороннім рухом, повинні рухатись тільки в напрямку, вказано-

му знаком «Дорога з одностороннім рухом». При наявності на таких дорогах знака, який попереджує про зустрічний рух транспортних засобів — загального користування, забороняє рух по полосі, яка виділена для зустрічного транспорту, який при русі на цій полосі повинен рухатись з включенимближнім світлом (незалежно від часу доби).

Правилами також визначена швидкість при буксировці — її верхня межа не повинна перевищувати 50 км/год. При навчанні водіянню в індивідуальному порядку учнів повинні бути не менше 16 років, а на мотоциклі — не менше — 14 років. Водій, який навчає, повинен мати стаж не менше трьох років.

Висунуті нові вимоги до технічного стану гальм. Ці вимоги повинні відповісти правилам технічної експлуатації та інструкції заводів. Великої уваги приділяється охороні навколошного сектора. Так, у вихлоних газах двигуна вміст перекису водню, або рівень димності не повинен перевищувати встановленої норми.

З 1 червня 1980 року заборонено встановлювати багатотональні сигнали з чергуванням тонів, заборонено також встановлювати предмети додаткового декоративного обладнання, які обмежують огляд водію.

На мотоциклах без колясок повинні бути передбачені його конструкцією дуги безпеки.

На дорогах поза населеними пунктами водії транспортних засобів, які рухаються повільно і за якими зирається транспорт, повинні пе-ріодично зупинятись, особливо во-де стосується трактористів і водіїв інших самохідних механізмів.

**М. РОЖКОВА,
старший інструктор
з пропаганди
і агітації ДАІ УВС
Одеського міськвиконкому.**

Редактор М. ПЕТРОВ.

ЗИМОВІ КАРПАТИ.

Фото Л. Платміра.

Наукова бібліотека інформує

До 110-ї річниці з дня народження В. І. Леніна наукова бібліотека Одеського університету підготувала списки літератури для допомоги пропагандистам, лекторам, кураторам, студентам з тем:

В. І. Ленін — воїзд комуністичного і революційного руху.

Сім'я Ульянових (I курс).

Сподії про В. І. Леніна (II курс).

В. І. Ленін — творець першої в світі соціалістичної держави. (III курс).

Образ В. І. Леніна в літературі і мистецтві (IV курс).

Роль В. І. Леніна в розвитку науки і культури (V курс).

Публікуємо список літератури з теми: В. І. Ленін — воїзд комуністичного і революційного руху.

Ленін В. І. «О міжнародному рабочем і комуністическому движении» (Збірник) — М., Політвидав, 1967.

Ленін В. І. «Про міжнародний робітничий і комуністичний рух». (Збірник) — К., Політвидав України, 1970.

Ленін В. І. «О міжнародному значенні опыта КПСС» (Збірник) — II-е вид. — М., Політвидав, 1973.

«В. І. Ленін. КПСС о прогресарському інтернаціоналізмі. Сборник документів і матеріалів 1894—1974» у 2-х т. — М., Політвидав, 1974.

Ленін В. І. «О соціалі-

«За наукові кадри», орган парткома, ректората, профкома і комітета комсомола Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. (На українському языку).